

Flammebed, havbed, himmelbed

Af Marianne Nørregaard

Valget faldt på ejendommen Bølshavn 26, da Annelise og Stig Fjording i 2007 besluttede sig for en fremtid med fast adresse på Bornholm. Her overtog de et hus beliggende øverst på det skrånede terræn, hvor der stort set ikke var andet end et par gamle frugttræer, og hvor der derfor var rig mulighed for at udfolde sig rent havemæssigt. I første omgang var det dog boligen, der blev tilgodeset med en gennemgribende ombygning, der blev påbegyndt i 2008. Først i 2009 flyttede ægteparret ind og gik så småt i gang med at overveje, hvordan deres nye have skulle tage sig ud, fortæller Stig Fjording på den store terrasse foran huset. Også kaldet havterrassen i modsætning til terrassen på modsatte side af huset, kaldet landterrassen, fordi den grænser direkte op til en mark, der netop her først i august præsenterer sig som en smuk gylden kornmark.

Tendensen med at sætte navn på de enkelte lokaliteter viser sig hurtigt at forplante sig til hele det øvrige uden-dørsområde på ejendommen. For at nævne et par eksempler er det lidt afsides beliggende område, smøgen, det sted, hvor man finder beholdere til opsamling af regnvand, kompostbunke og et mindre planteværksted.

Det eksotisk indrettede drivhus har tilnavnet junglen, ligesom et godt beskyttet og skyggefuldt område bagved, der rummer potter med forskellige små aflæggere, kaldes børnehaven.

Bryggen er et større stenbelagt område under havterrassen, og den er bygget op af nogle af de mange marksten,

der dukkede frem fra dybet i takt med, at havens bede blev anlagt. Hvad de enkelte bede i den såkaldte præriehave angår, har de naturligvis, kunne man næsten tilføje, også hver sit navn, som vi vender tilbage til.

I første omgang vil det være på sin plads at få lidt styr på, hvad betegnelsen præriehave dækker over, og ifølge Stig Fjording er det for hans eget og hustruens vedkommende et begreb og en trend, som de har stiftet bekendtskab med ved at læse om den hollandske have- og landskabsdesigner Piet Oudolf.

I den forbindelse rådede nogle venner dem til at besøge Drömparken, som er designet af Piet Oudolf og blev anlagt i Enköping i nærheden af Stockholm i 1996. Besøget inspirerede yderligere til opbygningen af haven i Bølshavn, og i den lange snevinter 2010 brugte Annelise og Stig Fjording tre måneder fra morgen til aften på at planlægge deres kommende have.

De har med andre ord været deres egne havearkitekter, påpeger Stig Fjording og henter som bevis en mappe med tegninger og lister over de mange forskellige planter, der hen ad vejen er valgt til de forskellige bede. Det vil føre for vidt at komme ind på de mange sorter, men til gengæld skal det fremhæves, at det er husets frue, der har taget sig af farvesammensætningen i de enkelte områder.

- Vi har blandt andet forsøgt at få inspirationen fra mark, hav og strandenge med ind i billedet, og efter at have fulgt et aftenkursus her på øen, gik vi i gang med at lave vores egen haveplan, fortæller Stig Fjording. Han tilføjer, at han og hustruen sammen har anlagt flere meget forskel-

lige haver gennem de 46 år, de har været gift.

For sit eget vedkommende har han også på et overordnet professionelt plan haft en del med haveanlæg at gøre i forbindelse med sin stilling som driftschef i Zoologisk Have i København fra 1980-89.

En langsigtet proces

Af egen erfaring har han også lært at acceptere, at det er en langsigtet proces at skabe en ny have, og at man skal beregne mindst fem år fra planlægning og anlæggelse af et haveområde, før det for alvor begynder at ligne noget. Ikke desto mindre er der flere af bedene i Bølshavn, hvor beplantningen allerede her på tredje sæson ser ud til at være i rigtig fin balance, og hvor de forskellige stauder både vokser tæt og samtidig giver hinanden plads.

Et af eksemplerne er himmelbedet i hvide og blå toner langs raftehegnet mod syd, hvor der blandt andet kan ses en overdådighed af perlekurv i selskab med hvid solhat, lammeøre, strandsalvie, katteurt og den graciøse og velduftende perovskia med sart lavendelblå blomster.

I måneskinsbedet på modsatte side er der overvejende valgt høje græsser i lyse farver og hvide blomster som stolte kavalere og hvid solhat, der alle lyser op i måneskin. Stig Fjording gør opmærksom på, at en hvid stokrose overfor ikke er planlagt, men har sået sig selv og at den trods alt har fået lov til at blive, fordi den er hvid.

Videre ned mod indkørslen er der i området, som kaldes

og mange flere

udmarken, anlagt fire bede med forskelligt indhold. Der er tale om nordre, østre, vestre og søndre bed, af hvilke det, der betegnes havbedet ikke overraskende rummer mørkeblå stauder og lavendler, for at nævne et par eksempler.

Hele området foran huset var i begyndelsen omdannet til en stor byggeplads, hvorfor det første bed, der blev anlagt, var flammebedet bag huset. Et navn der giver god mening, når man betragter valget af stauder. Her er det en kraftigt gul farve i kombination med næsten selvlysende orange mombresia og purpur solhat i en varm orangerød udgave, der tilsammen skaber flammerne i det dekorative bed.

Som en smuk afgrænsning af flammebedet ud mod den bagvedliggende mark har Stig Fjording selv opført et af flere stengærder, som man støder på undervejs. Det andet og noget højere stengærde fungerer som afskærmning mellem den tidligere omtalte smøge og pladsen omkring drivhuset.

Ved et hurtigt blik ind i drivhuset forstår man straks, at det med sin frodige bevoksning af blandt andet blå drueklaser og røde tomater udgør en af de i alt ni steder på grunden, hvor der er placeret stole til afslappende pauser i hverdagen. På den måde er der altid et sted, hvor man kan finde læ, som Stig Fjording fremhæver.

Ret til at hente sten fra kysten

For at vende tilbage til gærderne er alle stenene slæbt hjem fra kysten på den modsatte side af vejen, hvilket er

foregået i fuld overensstemmelse med de for området gældende regler. Stig Fjording kan fortælle, at kong Frederik VII i sin tid opkøbte området ved navn Bølshavn Friheden og forærede det til de borgere, der havde matrikler i området. Sammen med donationen fulgte for ejeren af den enkelte matrikel en ret til at hente sten fra kysten til at bygge gærder. Denne tilladelse er stadig opført i skøderne og ses altså effektueret i den aktuelle have. At det har kostet mange ture frem og tilbage til kysten og mange timers arbejde er der ingen tvivl om, men smukt tager stengærderne sig ud i kombination med Aarsdalegruset, som dækker mange af gangarealerne på området. Gruset er valgt på grund af dets gyldne, varme farve og det er, såvel som samtlige andre belægninger i haveområdet, lagt ovenpå stenmel. Ifølge Stig Fjording er stenmel en trylleformular af bornholmsk granit, som har den store fordel, at vand kan passere igennem det, hvorfor det også benyttes i forbindelse med anlæggelse af veje.

Lige så vel som strandsten, marksten, stenmel og aarsdalegrus spiller en rolle i indretningen af præriehaven i

Bølshavn, har også både Nexø sandsten og enkelte meget større sten fundet deres nøje forudbestemte pladser på området.

I sagens natur skal det ikke forglemme tilføjes, at det i forbindelse med anlæggelsen af havens bede har været nødvendigt at tilføre læssevis af havejord og større mængder kommunekompost, således at der i dag ligger omkring 20 centimeter god jord i alle havens bede.

Vandingen af bedene foregår ved at det opsamlede regnvand fordeles over området via noget, der minder om et puslespil af slanger. En løsning der blev udtænkt og effektueret, som følge af, at ægteparret havde modtaget en chokerende høj vandregning fra kommunen efter de første tre bede var blevet anlagt.

Endelig kan tilføjes, at præriehaven i Bølshavn stadig er under opbygning og en løbende form for forvandling. Indtil videre er der gået tre måneder og tre år, siden de første bede blev anlagt, og nu er det ved at være tid til, at nogle af planterne snart skal flyttes, lyder det afslutningsvis fra Stig Fjording.